

komunikacja ma znaczenie

Z naciskiem na ...

Czym jest AAC?

Wprowadzenie do Wspomagającej i Alternatywnej Komunikacji (Augmentative and Alternative Communication)

Communication
Matters

www.communicationmatters.org.uk

Originally published in English and copyright by Communication Matters / ISAAC-UK

Communication Matters is the UK wide charity which works for and brings together everybody who has an interest in AAC. Please contact Communication Matters for details of CM Study Days, Roadshows and the National AAC Conference.

Communication Matters / ISAAC (UK)
3rd Floor, University House,
University of Leeds, Leeds, LS2 9JT
Tel: 0113 343 1533
Email: admin@communicationmatters.org.uk
Website: www.communicationmatters.org.uk

Czym jest Augmentative and Alternative Communication (Wspomagającej i Alternatywnej Komunikacji)?

Augmentative and Alternative Communication (AAC) to grupa metod mających na celu umożliwienie komunikowanie się osobom, które nie posiadają umiejętności mowy. AAC obejmuje proste metody komunikacji, takie jak obrazki, gesty i wskazywanie palcem, a także bardziej złożone metody komunikacji, obejmujące zaawansowaną technologię komputerową.

Niektóre metody AAC, są w rzeczywistości częścią codziennej komunikacji każdej osoby. Zamiast mowy, machamy ręką na pożegnanie, pokazujemy „kciuk w górę” lub wskazujemy palcem na obraz i gestykulujemy podczas wizyty w obcym kraju. Niektórzy z nas muszą jednak przez większość czasu polegać na metodach AAC.

Dlaczego używa się metod AAC?

Metody AAC pomagają ludziom w wyrażaniu siebie. Wiele osób, w tym dzieci i dorośli, mają trudności z porozumiewaniem się ze względu na mało wyraźną mowę lub jej brak. Istnieje wiele możliwych przyczyn trudności w komunikacji, w tym dziecięce porażenie mózgowe, udar, urazy głowy, choroby neuronu ruchowego lub trudności w uczeniu się. Dla innych osób, na przykład z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, komunikacja mową jest trudna, ponieważ mogą nie rozumieć, jak działa język i mogą mieć trudności z nawiązywaniem kontaktów społecznych. Bardziej konkretna forma komunikacji może dlatego być łatwiejsza w użyciu.

AAC wspiera także rozumienie informacji. Niektórym osobom trudno jest zrozumieć, co mówią inni. Może to być spowodowane na przykład udarem, trudnościami w nauce lub niedosłuchem. Podczas rozmowy z tymi osobami, warto użyć jakiejś formy AAC np. rysowanie, pisanie lub wskazywanie na rzeczy, aby potwierdzić to, o czym się obecnie mówi, co ułatwi zrozumienie.

Trudności z komunikacją to bardzo powszechny problem, o którym często zapominamy. Szacuje się, że 1 na 100 osób cierpi na poważne trudności w komunikacji. Osobom tym może pomóc jakaś forma AAC.

Lepsza komunikacja przy użyciu AAC może poprawić jakość życia i udział w życiu społecznym. Umiejętność komunikowania się daje więcej możliwości w tym edukacji, pracy, związków międzyludzkich i poczucia niezależności.

Co obejmuje AAC?

Istnieje wiele rodzajów AAC.

Unaided Communication (Komunikacja niewspomagana) nie wymaga żadnego dodatkowego sprzętu. Język ciała, gesty, wskazywanie, obracanie oczu, mimika twarzy, wokalizacje, brytyjski język migowy, Makaton i Signalong to przykłady niewspomaganych metod komunikacji wspomagającej. (Zapoznaj się z ulotką Focus on...Let Your Hands do the Talking.)

Aided Communication (Komunikacja wspomagana) obejmuje dodatkowy sprzęt, który może być papierowy lub elektroniczny, często klasyfikowany jako „proste technologie” lub „zaawansowane technologie”.

Proste technologie systemów komunikacyjnych nie potrzebują baterii do działania i zawierają: długopis i papier do rysowania lub pisanie wiadomości; tablice z literami lub słowami; wykresy komunikacyjne lub książki z obrazkami, zdjęciami i symbolami; poszczególne przedmioty oznaczające, co dana osoba chce przez nie powiedzieć lub zrozumieć.

Zaawansowane technologie systemów komunikacyjnych wymagają zasilania elektrycznego z gniazdka lub baterii. Większość tego typu systemów wytwarza i/lub wypowiada wprowadzony tekst. Obejmują one od prostych przycisków lub stron, które mówią po dotknięciu, po bardzo wyrafinowane systemy. Niektóre zaawansowane technologie systemów komunikacyjnych są oparte na powszechnym sprzęcie, takim jak urządzenia mobilne, tablety i laptopy, inne wykorzystują sprzęt specjalnie zaprojektowany do wspierania komunikacji.

Niektórzy ludzie literują wyrazy w celu utworzenia wiadomości – jednak dobre umiejętności czytania i pisowni nie są konieczne dla metod AAC, w których wiele systemów opartych jest na symbolach, obrazkach, zdjęciach lub obiektach.

A co z osobami, które nie są w stanie naciskać klawiszy?

Istnieje wiele rozwiązań dla osób, które miałyby trudności z fizyczną obsługą sprzętu.

Opcje ułatwień dostępu obejmują blokadę klawiatury, wskaźnik, przełącznik do sterowania systemem skanującym, a nawet kontroler ruchu gałek ocznych. (Zapoznaj się z ulotką Focus on...Accessing Communication Aids and Computers.)

Jaki jest najlepszy rodzaj systemu AAC?

Nie ma „najlepszego” rodzaju systemu AAC, ponieważ każdy system ma swoje wady i zalety. Najbardziej odpowiedni system AAC będzie zależeć od zdolności, potrzeb i osobistych preferencji danej osoby.

Wiele osób korzysta z więcej niż jednej metody AAC i wybiera je w zależności od słuchacza i sytuacji. Proste technologie mogą być potrzebne w przypadku popsucia się zaawansowanej technologii.

W jaki sposób osoby otrzymują system AAC, którego potrzebują?

Istnieje wiele różnych opcji, dlatego dobrym pomysłem jest zasięgnięcie porady specjalisty w celu zidentyfikowania najbardziej odpowiedniego systemu lub systemów AAC. Punktem wyjścia jest zwykle skontaktowanie się z lokalną usługą logopedyczną, która może pomóc lub skierować do bardziej specjalistycznych serwisów AAC.

Lista dostępnych usług oceniających odpowiednich metod AAC znajduje się na stronie internetowej Communication Matters.

Czy AAC wpłynie na rozwój mowy?

Metody AAC nie zatrzymują kogoś w mówieniu – w rzeczywistości, często pomagają usprawnić mowę. Mowa jest szybsza i łatwiejsza od metod AAC, dlatego ludzie zawsze będą używać własnej mowy i gestów, gdy tylko mogą. Należy jednak pamiętać, że wszystkie formy komunikacji

są równie ważne – cokolwiek działa najlepiej w danym momencie, aby przekazać wiadomość.

Jak długo trwa nauka obsługi systemu AAC?

Nie ma na to prostej odpowiedzi, ponieważ systemy AAC się od siebie różnią, zarówno jak i ludzie, którzy muszą z nich korzystać. Niektórzy będą potrafili korzystać z tych systemów niemal od razu; natomiast inne osoby będą wymagały długiego okresu nauki, praktyki i wsparcia.

Nauka komunikowania się za pomocą systemu AAC może być trudnym zadaniem. Zapoznanie się z technicznym działaniem systemów AAC bywa stosunkowo proste, ale nauczenie się korzystania z niego w rozmowie może zająć więcej czasu.

Przypomina to naukę komunikowania się w obcym języku. Wiele nauki i praktyk potrzebnych jest, aby być pewnym siebie w codziennym życiu. Postrzeganie kogoś, kto używa podobnej metody komunikacji jako „wzoru do naśladowania”, może być bardzo pomocne w nauce.

Ponieważ komunikacja trwa przez całe życie, ludzie korzystający z systemów AAC nigdy nie przestają uczyć się płynniejszego wyrażania siebie. Bardzo ważne jest stałe wsparcie i szkolenie zarówno osoby korzystającej z AAC, jak i jej rodziny oraz personelu pomocniczego.

Czy trudno jest komunikować się z osobą, która używa AAC?

Pierwsza rozmowa z osobą używającą systemów AAC może wydawać się dziwna i niezręczna. Ważne jest, aby nie skupiać się na systemie AAC, nie martwić się o to, jak działa, ale skupić się na osobie z niej korzystającej i słuchać tego, co mówi.

Może to wymagać wysiłku od obu stron, ale będzie to warte zachodu. Każdy system AAC jest o wiele lepszy niż brak jakiegokolwiek możliwości komunikacji. (Zapoznaj się z ulotką Focus on...Speaking with someone who uses AAC).